

Investigating the Mediating Role of Learning Styles in Relationship Between Literacy Media with Academic Satisfaction of Students

Azam jahangiri

M.A. in Curriculum, Electronic Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

**Samira Ebrahimpour
Koumleh***

Lecture, Educational Sciences Dept.,
Electronic Branch, Islamic Azad University,
Tehran, Iran

Abstract

The present study aimed to determine the mediating role of learning styles in the relationship between media literacy and students' academic satisfaction. This study was of applied type and the method was descriptive-correlation based on structural equation modeling. The population of this study included all students of educational sciences in the electronic branch of Islamic Azad University during the academic year 2020-2021. A number of 204 students were selected as the sample using simple random sampling. The research tool included three standard questionnaires of learning styles by Felder and Solomon (1985), philosophical media literacy (1393) and academic satisfaction by Lent et al. (2005). The face and content validity of the questionnaires were confirmed according to the experts and their reliability was confirmed with Cronbach's alpha coefficients 0.76, 0.81, and 0.79, respectively. Hypothesis analysis was conducted in Smart PLS3 software based on structural equation modeling. The findings indicated that learning style is directly related to academic satisfaction, media literacy is directly related to academic satisfaction, media literacy is directly related to learning style, and learning style in relation to media literacy has a mediating effect on academic satisfaction. In other words, 45.3% of the total effect of media literacy on academic satisfaction is indirectly explained by the mediating variable of learning style.

Keywords: Learning style, media literacy, Students' academic satisfaction

* Corresponding Author: samiraebrahimpour@yahoo.com

How to Cite: Jahangiri, A., & Ebrahimpour Koumleh, S. (2022). Investigating the Mediating Role of Learning Styles in Relationship Between Literacy Media with Academic Satisfaction of Students. *Technology of Instruction and Learning*, 5(16), 27-49. doi: 10.22054/jti.2022.64364.1341

بررسی نقش واسطه‌ای سبک‌های یادگیری در ارتباط بین سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی دانشجویان

اعظم جهانگیری

کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، واحد الکترونیکی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

سمیرا ابراهیم پور
گومله *

مدرس، گروه علوم تربیتی، واحد الکترونیکی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین نقش واسطه‌ای سبک‌های یادگیری در ارتباط بین سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی دانشجویان بود. این پژوهش در زمره پژوهش‌های کاربردی و روش تحقیق توصیفی-همبستگی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان رشته علوم تربیتی واحد الکترونیکی دانشگاه آزاد اسلامی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۲۰۴ دانشجو به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش، سه پرسشنامه استاندارد سبک‌های یادگیری Felder and Solomon (1985)، سواد رسانه‌ای (فلسفی، ۱۳۹۳) و رضایت تحصیلی Lent و همکاران (2005) بود که روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها طبق نظر متخصصان و پایایی آن‌ها به ترتیب با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۶، ۰/۸۱ و ۰/۷۹ مورد تأیید قرار گرفت. تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها در نرم‌افزار Smart PLS3 و بر اساس مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که سبک یادگیری با رضایت تحصیلی رابطه مستقیم دارد؛ سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی رابطه مستقیم دارد؛ سواد رسانه‌ای با سبک یادگیری رابطه مستقیم دارد؛ سبک یادگیری در رابطه سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی نقش میانجی‌گری جزئی دارد؛ به این معنی که ۴۵/۳ درصد اثر کل سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی از طریق غیرمستقیم توسط متغیر میانجی سبک یادگیری تبیین می‌شود.

کلیدواژه‌ها: رضایت تحصیلی دانشجویان، سبک یادگیری، سواد رسانه‌ای

مقدمه

یادگیرندگان در دنیای دیجیتالی شده امروز، بیش از هر زمان دیگری تحت تأثیر رسانه‌ها هستند و رسانه‌ها تأثیر غیرقابل محاسبه‌ای بر زندگی روزمره افراد دارند، جهان‌بینی آن‌ها را شکل می‌دهند، روابط شخصی و شغلی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهند و رفتارهای اجتماعی و حتی عصبی آن‌ها را تغییر می‌دهند (Lia, 2020). در دنیای اشباع‌شده از رسانه‌ها، هر فردی نیاز به درک نحوه هضم رسانه دارد. رسانه‌ها به اشکال مختلف در زندگی روزمره، ما را احاطه کرده‌اند. اعم از شنیدن رادیو، موسیقی، تماشای تلویزیون یا خواندن یک مجله، روزنامه یا گشت‌وگذار در اینترنت و اشکال دیگر مصرف رسانه به میزان بی‌سابقه‌ای بر ما تأثیر می‌گذارد (Dhadwal, 2021). امروزه دیگر خواندن و نوشتن کلمات چاپی برای داشتن سواد کافی نیست؛ بلکه افراد باید توانایی تحلیل انتقادی تصاویر قدرتمند فرهنگ چندرسانه‌ای را داشته باشند و با اشکال و شیوه‌های رسانه‌ای مختلف عقاید خود را بیان کنند. در عصر اطلاعات و ارتباطات و فور انواع برنامه‌ها و پیام‌ها و هجوم آن‌ها به سمت مخاطبان ایجاب می‌کند که آن‌ها به دانشی برای انتخاب پیام‌ها و برنامه‌های مناسب رسانه‌ای مجهز باشند تا از حالت انفعال و مصرف‌کننده صرف خارج شوند و بر اساس نیازهای اطلاعاتی خودشان دست به انتخاب بزنند، نه این که خود را در معرض هرگونه پیامی قرار دهند (عبدلی و همکاران، ۱۳۹۷). در عصر دیجیتالی شده امروز و بخصوص با همه‌گیری ویروس کرونا، آموزش و یادگیری با استفاده از رسانه‌های دیجیتالی و در بستر مجازی صورت می‌گیرد. دانشجویان از رسانه‌های متنوع مانند تلویزیون، تلفن همراه، رایانه، رسانه‌های اجتماعی و صفحات آنلاین و غیره در جهت یادگیری استفاده می‌کنند. برای اینکه دانشجویان این رسانه‌ها را به‌طور آگاهانه و مناسب مصرف کنند باید به سواد به نام سواد رسانه‌ای^۱ مجهز شوند (Arsyad & Villia, 2022). سواد رسانه‌ای قابلیت‌هایی است که فرد برای دسترسی و استفاده، نقد و تولید پیام‌های رسانه‌ای به‌صورت ارزیابانه و خلاقانه به کار می‌گیرد (شریفی و همکاران، ۱۳۹۷). سواد رسانه‌ای را می‌توان به‌عنوان حرکتی برای گسترش مفاهیم سوادآموزی رسانه‌های قدرتمند حاوی اطلاعات تعریف کرد. سواد رسانه به مردم کمک می‌کند تا در فرهنگ متشکل از تصاویر، کلمات و اصوات قدرتمند، معانی را درک، تولید و مذاکره کنند (Hobbs, 2019). رسانه‌ها تغییرات زیادی در الگوی یادگیری دانشجویان

ایجاد کرده است و رویکردهای آموزشی و یادگیری را توسعه بخشیده و موجب بهبود سبک‌های یادگیری^۱ دانشجویان شده است (Arsyad & Villia, 2022).

سبک یادگیری روشی است که در آن فراگیران اطلاعات را درک، پردازش، تفسیر و سازمان‌دهی می‌کنند (Isa et al., 2021). سبک یادگیری ترکیبی از رفتارهای شناختی، احساسی و فیزیولوژیکی است که به‌عنوان شاخص‌های نسبتاً پایدار از نحوه درک، تعامل فراگیران و واکنش نسبت به محیط یادگیری هستند و علل اصلی رفتار را منعکس می‌کنند (Keefe, 1979، به نقل از Wang, 2021). همچنین، به‌عنوان روشی است که هر فراگیر در نتیجه وراثت و محیط شروع به تمرکز، پردازش و حفظ اطلاعات جدید و دشوار می‌کند (Dunns, 1990، به نقل از Wang, 2021). فراگیران از سبک‌های مختلف برای یادگیری و تسهیل فرایند یادگیری استفاده می‌کنند. برخی از آن‌ها با متن‌های نوشته‌شده و خروجی‌های نوشتاری یا خواندن و بحث‌ها بهتر یاد می‌گیرند، برخی دیگر تصاویر، فیلم‌ها، نقشه‌ها، طرح‌ها یا کارهای عملی و واقعیت محور را با هدف مشخص، ترجیح می‌دهند (Dantas & Cunha, 2020). افرادی با سبک یادگیری بصری از طریق مشاهده تصاویر، گرافیک‌ها، رنگ‌ها و تخیل بصری و فضایی به‌راحتی یاد می‌گیرند و به یاد می‌آورند. در افرادی که سبک یادگیری شنیداری دارند، پردازش اطلاعات از توضیحات معلم، ضبط صدا و... آسان‌تر است. درحالی‌که در افرادی با سبک‌های یادگیری حرکتی، درک درس با تمرین، الگوها و یادگیری تعاملی بهتر صورت می‌گیرد (Usman & Chairani, 2020). درک سبک یادگیری برای یادگیرنده و همچنین یاددهنده بسیار مهم است. اگر دانشجویان بدانند که چه نوع یادگیرنده‌ای هستند، می‌توانند تصویر واضح‌تری از روند یادگیری و آگاهی بیشتری از یادگیری داشته باشند. با آگاهی بیشتر از سبک یادگیری، آن‌ها ممکن است درک کنند که چرا از یادگیری یک جنبه، احساس راحتی می‌کنند درحالی‌که از یادگیری جنبه دیگر، احساس راحتی ندارند و آن‌ها خواهند فهمید که در چه چیزی مهارت دارند یا چرا در یادگیری از دیگران عقب هستند؛ بنابراین آن‌ها می‌توانند یادگیری خود را کمی متناسب با محیط یادگیری و روش‌های آموزش تنظیم کنند. از همه مهم‌تر، آن‌ها می‌توانند تصمیم بگیرند که استراتژی‌های یادگیری خود را با سبک یادگیری و تحلیل نقاط ضعف و قوت خود، اتخاذ کنند. از طرفی یاددهنده نیز باید نظریه‌های سبک یادگیری را بشناسد. مدرسان باید به یاد داشته باشند که سبک یادگیری دانشجویان نمی‌تواند یکسان باشد. این سبک‌های

متنوع یادگیری در کلاس است که آموزش را دشوار می‌کند. بر این اساس، مدرسان باید روش‌های مختلف آموزشی را بر اساس سبک‌های یادگیری تطبیق دهند (Xu, 2011). کشف و شناسایی سبک یادگیری شاگردان سبب می‌شود که مدرس روش‌هایی برای تدریس برگزیند که منجر به هدایت شاگردان به سمت یادگیری راحت‌تر، سریع‌تر و بهتر مطالب شود. مدرس با استفاده از روش‌های متنوع تدریس و بهره‌گیری از امکانات متناسب با نحوه یادگیری شاگردان، علاوه بر شناخت توانایی‌شان می‌تواند آن‌ها را به سمت آموزش‌های تخصصی‌تر و تحصیل در رشته‌های متناسب با استعدادشان هدایت کند (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۷).

آگاهی از سبک‌های یادگیری یک سازه‌ی مهم و پیش‌بینی‌کننده‌ی قوی و مناسب درباره‌ی پیشرفت یادگیرندگان است و یادگیرنده را به‌سوی یک یادگیری مطلوب و به‌تبع آن عملکرد بهتر هدایت می‌کند (خدابنده و همکاران، ۱۳۹۳؛ Wang, 2021). دانشجویان ممتاز بیشتر از دانشجویان غیرممتاز، در یادگیری دروس خود از راهبردهای یادگیری استفاده می‌نمایند و این یکی از عوامل موفقیت تحصیلی آنان است. لذا یکی از عوامل اصلی موفقیت دانشجویان در امر تحصیل استفاده از راهبردها و سبک‌های یادگیری است (معمدی و همکاران، ۱۳۹۳). آشنایی با سبک‌های یادگیری و منطبق کردن شیوه‌های آموزشی بر اساس سبک‌های یادگیری سبب تسهیل در یادگیری و درک و فهم بهتر مطالب و رضایت تحصیلی^۱ می‌شود (رحیمی، ۱۳۹۳).

رضایت تحصیلی^۲ میزان همخوانی بین انتظارات دانشجویان و نتایج به‌دست‌آمده در روند یادگیری افراد است (Lucero et al., 2020) و بازتابی بین انتظار و حقایقی است که دانشجویان در هنگام تحصیل درک می‌کنند (Rusdarti, 2019). رضایت تحصیلی، رضایت ذاتی ذهنی دانشجویان است که از طریق فعالیت‌های آموزشی خود تجربه می‌کنند (Ryan, 2001، به نقل از Meneghel et al., 2019). رضایت تحصیلی دانشجویان بسیار مهم است، زیرا باعث وفاداری آن‌ها به موسسه آموزشی و همچنین ترویج تحصیل در آن موسسه به دیگران می‌شود و علاقه جامعه را برای ادامه تحصیل افزایش می‌دهد و تصویر دانشگاه‌ها را بهبود می‌بخشد (Rusdarti, 2019). دانشجویان به‌عنوان مشتری و دریافت‌کننده خدمات دانشگاهی، یک کلید مهم برای بالاتر رفتن مؤسسات آموزشی هستند؛

1. academic satisfaction

2. academic satisfaction

بنابراین، نظارت مستمر بر رضایت تحصیلی آن‌ها مهم تلقی می‌شود، زیرا این امر پیشرفت تحصیلی آن‌ها را پشتیبانی می‌کند. این یکی از دلایلی است که مؤسسات آموزش عالی باید از حقایق اساسی و اقدامات واقعی رضایت تحصیلی آگاه باشند (Hutabarat et al., 2020). پیشرفت تحصیلی با رضایت از تحصیل در ارتباط است. بنابراین باید بررسی رضایتمندی دانشجویان، از ابعاد مهم یادگیری و آموزش قرار گیرد و با ارائه مشاوره و حمایت اجتماعی به دانشجویان سعی در افزایش انگیزش و رضایتمندی آن‌ها و به تبع آن پیشرفت تحصیلی ایشان بشود (ادراکی و همکاران، ۱۳۹۰). رضایت تحصیلی دانشجویان بر توانایی‌ها و رضایت تحصیلی سال بعد آن‌ها تأثیر مثبت می‌گذارد (Kim & Baek, 2020). پژوهش کاظمی (۱۳۹۵) نشان داد که رضایت یا عدم رضایت تحصیلی دانشجویان با سلامت روان آنان رابطه دارد و دانشجویانی که رضایت تحصیلی ندارند بیشتر در معرض اختلالات وسواس، پرخاشگری و روان‌پریشی قرار دارند. همچنین عدم رضایت تحصیلی سبب افت تحصیلی می‌شود (حسام و ثناگو، ۱۳۹۱). تحقیقات باقیانی مقدم و همکاران (۱۳۹۰) نشان داده است که رضایت دانشجویان در موفقیت آنان و عدم ابتلای به افسردگی بسیار مؤثر است. همچنین نارضایتی تحصیلی دانشجویان سبب فرسودگی تحصیلی می‌شود (همتی و صادقی، ۱۳۹۷).

مطالعه‌ی ضرایبان (۱۳۹۸) نشان داد که در دوره‌های آموزشی عادی، سبک همگرا، سبک واگرا، جذب‌کننده و انطباق‌یابنده دارای بیشترین رابطه با رضایت تحصیلی هستند و در دوره‌های الکترونیکی سبک واگرا، جذب‌کننده، انطباق‌یابنده و همگرا دارای بیشترین ارتباط با رضایت تحصیلی می‌باشند. از نظر سنجش کیفیت در دوره‌های عادی بیشتر دانشجویان دارای عدم رضایت تحصیلی بودند و در مقابل در گروه الکترونیکی بیشتر دارای رضایت تحصیلی بودند. پژوهش حسین تبار و بریمانی (۱۳۹۸) نشان داد که بین سواد اطلاعاتی و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارتی، هر چه سواد اطلاعاتی دانشجویان در دانشگاه بیشتر باشد، رضایت تحصیلی آنان بیشتر می‌شود. در پژوهش شیخ‌الاسلامی و وحدت (۱۳۹۷) نتایج حاکی از تأثیر مثبت سواد رسانه‌ای، مشغولیت تحصیلی و پیوند اجتماعی با مدرسه در افزایش رضایت تحصیلی دانش‌آموزان است. زاهدی نوقابی و همکاران (۱۳۹۶) طی پژوهشی به این نتیجه رسیدند که آموزش سواد اطلاعاتی و سواد رایانه‌ای بدون توجه به سبک یادگیری دانشجویان اثربخش نخواهد بود.

یافته‌های پژوهش ترکمان و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که سبک‌های یادگیری در بعد درونداد و بعد پردازش، دارای قابلیت تبیین متغیر سواد اطلاعاتی هستند. برای بُعد درونداد، سبک دیداری دانشجویان با سواد اطلاعاتی رابطه مثبت داشت یعنی افرادی که سبک یادگیری دیداری دارند، سواد اطلاعاتی بیشتری دارند و افرادی که سبک کلامی دارند، سواد اطلاعاتی کمتری دارند. در بعد پردازش نتایج حاکی از این بود که هر چه سبک فرد به سبک تأملی نزدیک‌تر باشد سواد اطلاعاتی افزایش و هر چه سبک فرد به سبک فعال نزدیک باشد، سواد اطلاعاتی کاهش می‌یابد. فراهانی (۱۳۹۵) طی پژوهشی به این نتیجه رسید که از بین سبک‌های یادگیری همگرا، واگرا، جذب‌کننده و انطباق‌یابنده، سبک یادگیری همگرا و جذب‌کننده با سواد اطلاعاتی رابطه معنادار دارد.

یافته‌های پژوهش Dashtaki و همکاران (2020) نشان داد که استفاده از امکانات یادگیری مجازی و در نظر گرفتن نوع سبک یادگیری در دانشجویان می‌تواند رضایت آن‌ها را افزایش دهد. نتایج مطالعه‌ی alBayat (2020)، حاکی از وجود رابطه مثبت بین سبک‌های یادگیری (شنیداری و دیداری) و رضایت از یادگیری ترکیبی در بین دانشجویان دوره تفریحی و مهارت‌های زندگی و رابطه معکوس بین سبک نوشتاری و رضایت از یادگیری ترکیبی بین دانشجویان دوره‌ی روش‌های تدریس است؛ و همچنین از نظر آماری رابطه معناداری بین سبک یادگیری و رضایت از یادگیری ترکیبی در دانشجویان روانشناسی ورزشی وجود نداشت. Usman and Chairani (2020) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسید که دانش‌آموزانی که از سبک‌های یادگیری خوبی استفاده می‌کنند لزوماً از یادگیری خود احساس رضایت نمی‌کنند. نتایج پژوهش AlShaikh و همکاران (2019) نشان داد که محبوب‌ترین سبک‌های یادگیری به ترتیب شامل سبک یادگیری تطبیق‌دهنده، جذب‌کننده، واگرایی و سبک همگرایی بود. نمرات رضایت دانشجویان نشان داد که آن‌ها به‌طور کلی با میانگین امتیاز ۶۴٫۴٪ از فعالیت‌های آموزشی رضایت دارند. نتیجه‌ی تحقیق Kim (2018) نشان داد که فراگیرانی که سبک یادگیری آنان جذب‌کننده بود بالاترین نمره رضایت کل را داشتند، درحالی‌که افراد دارای سبک یادگیری واگرا، کمترین رضایتمندی را داشتند. مطالعات Cheng و همکاران (2017) نشان می‌داد که سبک‌های یادگیری دانشجویان در میزان رضایتمندی آنان از سیستم یادگیری تحت وب تأثیر قابل توجهی ندارد. نتایج تحقیق Quintanal (2017) نشان داد که ارتباط روشنی بین سبک یادگیری و سواد رسانه‌شناسایی

نشده است. این پژوهش سبب بهبود برخی جنبه‌های سواد رسانه‌ای شده است. پژوهش Wu (2014) نشان داد که بین سبک یادگیری دانشجویان و رضایت از آموزش ارتباطی وجود ندارد. Wang (2013) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسید که به‌طور کلی سبک‌های یادگیری بر رضایت کاربر تأثیر زیادی ندارد. یافته‌های پژوهش Aliweh (2011) نشان داد که سبک‌های یادگیری عملی، لمسی و بصری از سبک‌های اصلی شرکت‌کنندگان هنگام کار با فعالیت‌های آنلاین بود. همچنین شرکت‌کنندگان به دلیل مجموعه‌ای از مزایا مانند مفید بودن، لذت بردن، دسترسی، راحتی و غنای منابع، نسبت به یادگیری مبتنی بر وب رضایت دارند.

با توجه به اینکه دانشجویان در دانشگاه‌های مجازی از آموزش چهره به چهره بهره‌مند نیستند و کلیه ارتباط آنان اعم از ارتباط با محتوا و منابع آموزشی، مدرس، سایر دانشجویان و عوامل دانشگاه از طریق رسانه‌ها و فناوری‌های نوین صورت می‌گیرد و هدف نهایی استفاده از این رسانه‌ها تسهیل و بهبود یادگیری است. بنابراین برای بهره‌گیری درست از فناوری‌های نوین آموزشی، جلوگیری از غرق نشدن در دنیای رسانه‌ها، دور نشدن از هدف اصلی استفاده از رسانه و برداشت درست و تحلیل از پیام‌ها به سواد رسانه‌ای نیازمند هستند. همچنین با توجه به اینکه سبک‌های یادگیری نقش مهمی در پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانشجویان دارد و هر چه دانشجویان بتوانند سبک‌های یادگیری متناسب با ویژگی‌ها و تفاوت‌های فردی خود را بهتر بشناسند و مورداستفاده قرار دهند، پیشرفت تحصیلی بیشتری حاصل می‌شود و از طرفی پیشرفت تحصیلی نیز سبب می‌شود تا رضایت بیشتری از تحصیل در آنان ایجاد شود؛ و از آنجا که دانشجویان رشته علوم تربیتی به کسب علم و دانش در حوزه‌ی آموزش و پرورش آدمی می‌پردازند، پژوهشگر ضرورت داشتن سواد رسانه‌ای و رضایت‌مندی از تحصیل را در این دانشجویان احساس کرده و دانشجویان رشته‌ی علوم تربیتی واحد الکترونیکی دانشگاه آزاد اسلامی را برای تحقیق خود انتخاب نموده است. در نتیجه نتایج این تحقیق می‌تواند به برنامه‌ریزان آموزشی و درسی در زمینه‌ی تهیه برنامه‌های درسی رشته‌ی علوم تربیتی به‌صورتی که موجب ارتقای سواد رسانه‌ای و بهبود سبک‌های یادگیری و رضایت‌مندی دانشجویان شود، یاری رساند. با توجه به بررسی‌هایی که پژوهشگر در پایگاه‌های داده‌ای در داخل و خارج از کشور انجام داده است، مشخص شد که پژوهشی تا کنون رابطه این سه متغیر را به‌صورتی که در این تحقیق مدنظر است مورد توجه قرار نداده

است و در این زمینه خلأ پژوهشی احساس می‌شود. بنابراین این موضوع انتخاب شد تا از طریق ارائه راهبردهای کاربردی و مناسب برای دانشجویان واحد الکترونیکی بتوان بر ارتقای سواد رسانه‌ای و بهبود سبک‌های یادگیری و در نهایت رضایت آنان از تحصیلات افزود. لذا هدف تحقیق حاضر تعیین نقش واسطه‌ای سبک‌های یادگیری در ارتباط بین سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی دانشجویان بود.

فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از:

- ۱- بین سبک‌های یادگیری و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۳- بین سواد رسانه‌ای و سبک‌های یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۴- سواد رسانه‌ای از طریق سبک‌های یادگیری با رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه دارد.

روش

این پژوهش از لحاظ هدف در شاخه تحقیقات کاربردی قرار دارد که به بررسی و توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص پرداخته است و از نتایج آن می‌توان به‌طور عملی استفاده کرد. این پژوهش مقطعی از نوع توصیفی-همبستگی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری تحقیق شامل همه‌ی دانشجویان رشته‌ی علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی به تعداد ۵۰۰ نفر است که در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند که با استفاده از فرمول کوکران تعداد نمونه ۲۱۷ نفر برآورد شد. ابزار گردآوری داده پرسشنامه بود. در نهایت ۲۰۴ پرسشنامه که به‌طور کامل پاسخ داده شدند و به پژوهشگر بازگردانده شد. لذا تحلیل آماری روی همین تعداد پرسشنامه انجام شد.

داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی به کمک نرم‌افزارهای آماری SPSS22 و Smart PLS3 تجزیه و تحلیل شدند. ابتدا آمار توصیفی مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان (افراد نمونه) و همچنین وضعیت متغیرهای تحقیق با به‌کارگیری جداول و نمودارهای ستونی و محاسبه میانگین و انحراف استاندارد صورت گرفت. سپس در آمار استنباطی، از فن مدل‌یابی معادلات ساختاری جهت بررسی برازش مدل تحقیق، بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده استفاده شد.

ویژگی‌های پرسشنامه‌ها به شرح زیر است:

پرسشنامه استاندارد سواد رسانه‌ای (فلسفی، ۱۳۹۳): این پرسشنامه متشکل از ۲۰ سؤال در ۵ مؤلفه است. مؤلفه‌های این پرسشنامه شامل: درک محتوای پیام‌های رسانه‌ای (۱-۴)، آگاهی از اهداف پنهان پیام‌های رسانه‌ای (۵-۸)، گزینش آگاهانه پیام‌های رسانه‌ای (۹-۱۲)، نگاه انتقادی به پیام‌های رسانه‌ای (۱۳-۱۶) و تجزیه و تحلیل پیام‌های رسانه‌ای (۱۷-۲۰) است. سؤالات پرسشنامه بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده است. روایی پرسشنامه سواد رسانه‌ای در پژوهش فلسفی (۱۳۹۳) به انتخاب معتبرترین شاخص‌های گردآوری شده از بین شاخص‌های حاضر در پرسشنامه‌های موجود و آزمون شده‌ی قبلی اقدام شده است. علاوه بر این گویه‌های استخراج شده توسط اساتید و کارشناسان مرتبط مورد مطالعه قرار گرفته است و اشتراک نظر آن‌ها مبنی بر معتبر بودن سنجه مورد نظر است. فلسفی (۱۳۹۳) به منظور سنجش پایایی، ابزار طراحی شده را با یک گروه ۳۰ نفره به اجرا درآورد و با نرم‌افزار آماری SPSS ضریب آلفای کرونباخ بالای ۰/۷ به دست آمد. در پژوهش شیخ‌الاسلامی و وحدت (۱۳۹۷) پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شد. ضریب پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر برحسب آلفای کرونباخ ۰/۸۱۷ به دست آمد.

پرسشنامه استاندارد رضایت تحصیلی Lent و همکاران (2005): این پرسشنامه شامل ۷ گویه است که با استفاده از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) تنظیم شده است. دامنه امتیاز بین ۷ تا ۳۵ است. هر چه امتیاز بیشتری حاصل شود نشان‌دهنده میزان بیشتر رضایت تحصیلی است و بالعکس. روایی پرسشنامه‌ی رضایت تحصیلی از طریق همبستگی با مقاومت تحصیلی، رضایت تحصیلی و رضایت از زندگی و متغیرهای شناختی-اجتماعی دیگر، مورد تأیید قرار گرفته است (Lent et al., 2005). در پژوهش شیخ‌الاسلامی و وحدت (۱۳۹۷) میزان پایایی پرسشنامه رضایت تحصیلی با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه شد. ضریب پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر برحسب آلفای کرونباخ ۰/۷۹۱ به دست آمد.

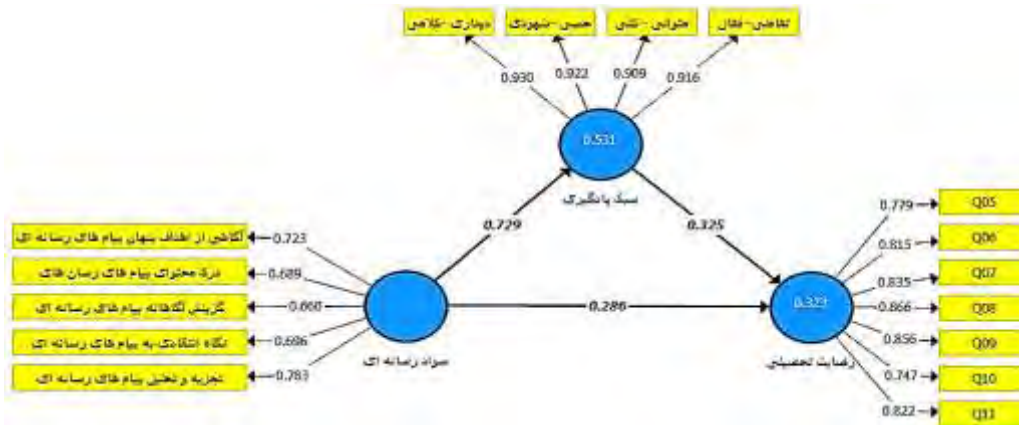
پرسشنامه استاندارد سبک یادگیری Felder and Solomon (1985): این پرسشنامه شامل ۴۴ گویه است که با توجه به سادگی در پاسخ‌گویی انتخاب شده‌اند و وابسته به فرهنگ نیستند. این پرسشنامه قادر به سنجش چهار بعد (متوالی-کلی، فعال-تأملی، دیداری-کلامی و حسی-شهودی) از هشت سبک یادگیری است. در پژوهش ترکمان و همکاران (۱۳۹۵)

روایی محتوایی پرسشنامه‌ی سبک یادگیری به تأیید سه عضو هیأت علمی و دو نفر از نویسندگان خبره مقالات در این حوزه رسید. در پژوهش ترکمان (۱۳۹۵) پایایی پرسشنامه سبک‌های یادگیری با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد. ضریب پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر برحسب آلفای کرونباخ ۰/۷۶۵ به دست آمد.

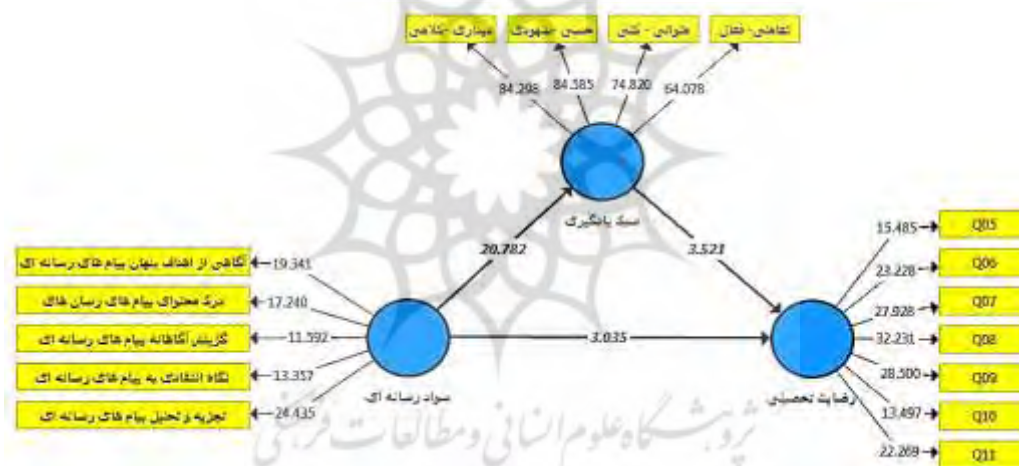
یافته‌ها

از بین ۲۰۴ نفر آزمودنی انتخاب‌شده، ۸/۳۳٪ افراد هیچ پاسخی ندادند. ۴۹/۵۱٪ افراد پاسخ‌دهنده زن و ۴۲/۱۶٪ آن‌ها مرد هستند. مقطع تحصیلی ۵۸/۸۲٪ افراد پاسخ‌دهنده کارشناسی و ۳۳/۳۳٪ آن‌ها کارشناسی ارشد و ۷/۸۵٪ افراد هیچ پاسخی ندادند. از بین متغیرهای شاخص سواد رسانه‌ای بیشترین امتیاز را متغیر نگاه انتقادی به پیام‌های رسانه‌ای با میانگین ۱۴/۹۰ و انحراف معیار ۳/۸۸۸، کمترین امتیاز را متغیر آگاهی از اهداف پنهان پیام‌های رسانه‌ای با میانگین ۱۳/۵۰ و انحراف معیار ۳/۴۵۹ و شاخص سواد رسانه‌ای میانگینی برابر با ۷۱/۲۸ و انحراف معیار ۱۲/۵۴۳ کسب کرده است. از بین متغیرهای شاخص سبک‌های یادگیری بیشترین امتیاز را سبک حسی - شهودی با میانگین ۸/۴۵ و انحراف معیار ۲/۴۷۹، کمترین امتیاز را سبک متوالی - کلی با میانگین ۸/۲۳ و انحراف معیار ۲/۴۷۵ و شاخص سبک‌های یادگیری میانگینی برابر با ۳۳/۲۰ و انحراف معیار ۹/۲۰۲ کسب کرده است. شاخص رضایت تحصیلی میانگینی برابر با ۲۴/۴۱ و انحراف معیار ۵/۳۹۰ کسب کرده است. سطح معناداری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف تمامی شاخص‌های پژوهش کوچک‌تر از مقدار ۰/۰۵ است. در نتیجه شاخص‌های پژوهش دارای توزیع غیر نرمال می‌باشند.

شکل ۱. ضرایب مسیر استاندارد مدل مفهومی پژوهش

شکل ۲. نتایج آزمون تی-استیودنت برای بررسی معناداری ضرایب مسیر

در بررسی کفایت مدل مقدار R^2 برای سازه‌های درون‌زای سبک یادگیری ۰/۵۳۱ و برای رضایت تحصیلی ۰/۳۲۳ محاسبه شده است که با توجه به مقدار ملاک، مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تأیید می‌سازد. مقدار Q^2 برای سازه‌های سبک یادگیری ۰/۴۱۹ و برای رضایت تحصیلی ۰/۱۹۳ محاسبه شده است که نشان از قدرت پیش‌بینی متوسط مدل در خصوص سازه‌های درون‌زای پژوهش دارد و برازش مناسب مدل ساختاری را تأیید می‌سازد. مقدار GOF برای مدل پژوهش مقدار ۰/۴۶۱ محاسبه گردیده و بزرگ‌تر از مقدار

ملاک ۰/۳ است که نشان از توان متوسط مدل در پیش‌بینی متغیر مکنون درون‌زای مدل دارد.

جدول ۱. نتایج حاصل از ارزیابی مدل ساختاری برای بررسی فرضیه‌های پژوهش

ردیف	مسیر	ضریب مسیر (β)	عدد معنی‌داری (t-value)	نتیجه آزمون
۱	سواد رسانه‌ای ← سبک یادگیری	۰/۷۲۹	۲۰/۷۸۲	تأیید
۲	سواد رسانه‌ای ← رضایت تحصیلی	۰/۲۸۶	۳/۰۳۵	تأیید
۳	سبک یادگیری ← رضایت تحصیلی	۰/۳۲۵	۳/۵۲۱	تأیید

مطابق با جدول ۱ آماره معنی‌داری بین متغیر سبک یادگیری و رضایت تحصیلی برابر (۳/۵۲۱) است که بزرگ‌تر از مقدار (۱/۹۶) است و نشان‌دهنده این است که ارتباط میان سبک یادگیری و رضایت تحصیلی در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر (۰/۳۲۵) است و میزان اثرگذاری مثبت متغیر سبک یادگیری بر رضایت تحصیلی را نشان می‌دهد؛ بنابراین فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود.

آماره معنی‌داری بین متغیر سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی برابر (۳/۰۳۵) است که بزرگ‌تر از مقدار (۱/۹۶) است و نشان‌دهنده این است که ارتباط میان سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر (۰/۲۸۶) است و میزان اثرگذاری مثبت متغیر سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی را نشان می‌دهد؛ بنابراین فرضیه دوم پژوهش تأیید می‌شود.

آماره معنی‌داری بین متغیر سواد رسانه‌ای و سبک یادگیری برابر (۲۰/۷۸۲) است که بزرگ‌تر از مقدار (۱/۹۶) است و نشان‌دهنده این است که ارتباط میان سواد رسانه‌ای و سبک یادگیری در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر (۰/۷۲۹) است و میزان اثرگذاری مثبت متغیر سواد رسانه‌ای بر سبک یادگیری را نشان می‌دهد؛ بنابراین فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود.

جدول ۲. اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل بین سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی

اثر کل	اثر غیرمستقیم	اثر مستقیم	مسیر	
			به متغیر	از متغیر
۰/۵۲۳	۰/۲۳۷	۰/۲۸۶	رضایت تحصیلی	سواد رسانه‌ای

مطابق با نتیجه جدول ۲ اثر مستقیم سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی برابر با ۰/۲۸۶ است. همچنین اثر غیرمستقیم متغیر سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی با تأثیر متغیر میانجی سبک یادگیری برابر با ۰/۲۳۷ است. برای بررسی نقش میانجی گری متغیر سبک یادگیری در رابطه سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی از یک آزمون پراکاربرد به نام آزمون سوبل^۱ استفاده می‌شود که برای معناداری تأثیر یک متغیر میانجی در رابطه میان دو متغیر دیگر به کار می‌رود. در آزمون سوبل مقدار Z-value محاسبه می‌شود که در صورت بیشتر شدن این مقدار از ۱/۹۶ می‌توان در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بودن تأثیر میانجی یک متغیر را تأیید نمود. مقدار z-value حاصل از آزمون سوبل برابر ۳/۴۸۳ شد که به دلیل بیشتر بودن از ۱/۹۶ می‌توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵٪ تأثیر متغیر میانجی سبک یادگیری در اثرگذاری سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی معنادار است؛ بنابراین فرضیه چهارم پژوهش نیز تأیید می‌شود. علاوه بر آزمون سوبل، برای تعیین شدت اثر غیرمستقیم از طریق متغیر میانجی از آماره‌ای به نام VAF^2 استفاده می‌شود که مقداری بین ۰ و ۱ را اختیار می‌کند و هرچه این مقدار به ۱ نزدیک‌تر باشد نشان از قوی‌تر بودن تأثیر متغیر میانجی دارد. در واقع این مقدار نسبت اثر غیرمستقیم بر اثر کل را می‌سنجد. مقدار VAF برابر با ۰/۴۵۳ به دست آمد. این بدان معنی است که ۴۵/۳ درصد اثر کل سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی از طریق غیرمستقیم توسط متغیر میانجی سبک یادگیری تبیین می‌شود. همچنین با توجه به اینکه در مدل با وجود متغیر میانجی سبک یادگیری، مسیر مستقیم سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی معنادار است، نتیجه می‌شود که سبک یادگیری در رابطه سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی نقش میانجی گری جزئی دارد.

1. sobel test
2. variance accounted for

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای سبک‌های یادگیری در ارتباط بین سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی دانشجویان بوده است.

آزمون فرضیه اول تحقیق نشان می‌دهد که بین سبک‌های یادگیری با رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های Dashtaki و همکاران (2020)، ضرابیان (۱۳۹۸)، alBayat (2020)، Kim (2018) همخوانی دارد؛ اما با نتایج پژوهش‌های Usman and Chairani (2020)، Cheng و همکاران (2017)، Wu (2014) و Wang (2013) همخوانی ندارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت هنگامی که مدرسان به سبک‌های یادگیری ترجیحی دانشجویان توجه می‌کنند و فرایند آموزش شاگردان را از یکدیگر متمایز می‌کنند و روش تدریس خود را متناسب با سبک‌های یادگیری متنوع برنامه‌ریزی می‌کنند، تأثیرات مثبتی در نتایج یادگیری و رضایت دانشجویان به دست می‌آید (Mašić et al., 2020). نادیده گرفتن سبک یادگیری دانشجویان در تدریس، باعث افت تحصیلی، نارضایتی و مشکلات یادگیری در دانشجویان می‌شود (مسعودی و همکاران، ۱۳۹۸). آگاهی فراگیران از سبک‌های یادگیری خود سبب می‌شود که آن‌ها قادر به ارزیابی ترجیحات خود باشند و مسئولیت بیشتری در مورد یادگیری خود داشته باشند و موفقیت و رضایت بیشتری کسب کنند (Mašić et al., 2020). هنگامی که یادگیرندگان نسبت به سبک‌های یادگیری شناخت داشته باشند و فرایند کسب اطلاعات، تحلیل و پردازش آموخته‌هایشان را با ترجیح و سبک یادگیری خود هماهنگ کنند، می‌توانند در درک اطلاعات بهتر عمل کنند، با شیوه‌های مطلوب و مؤثرتر به حل مسئله پردازند و در برخورد با تکالیف و محتوای آموزشی اثربخش‌تر عمل کنند. در نتیجه عملکرد و پیشرفت تحصیلی بالاتری را تجربه می‌کنند و رضایت تحصیلی حاصل می‌شود.

آزمون فرضیه دوم نشان می‌دهد که بین سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش حسین تبار و بریمانی (۱۳۹۸) و شیخ‌الاسلامی و وحدت (۱۳۹۷) همسو بود. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت تنوع رسانه‌های متنوع در دنیای امروز سبب محاصره شدن یادگیرندگان در حجم انبوه اطلاعات شده است. فراگیران به میزان زیادی اطلاعات برای حل مسائل روزمره تحصیلی خود نیازمندند و این موضوع سبب می‌شود تا ابزارهای تحلیلی مرتبط با این خوراک اطلاعاتی بیش‌ازپیش ضرورت یابند.

همچنین سواد رسانه‌ای کسب مهارت در مدیریت اطلاعات، شناخت تأثیرات در استفاده از رسانه‌ها و افزایش پتانسیل فراگیران در مواجهه و استفاده از رسانه‌ها است؛ بنابراین شناخت و استفاده از رسانه‌ها و داشتن سواد رسانه‌ای به دانشجویان کمک می‌کند تا محیط پیرامون خود را بهتر بشناسند و مباحث درسی را بهتر یاد بگیرند که این امر سبب افزایش رضایت تحصیلی آنان می‌شود (شیخ‌الاسلامی و وحدت، ۱۳۹۶). سواد رسانه‌ای کسب مهارت‌های ضروری و لازمی است که افراد باید در استفاده از تکنولوژی نوین اطلاعات و ارتباطات داشته باشند تا این محیط پیچیده آن‌ها را سردرگم ننماید. افراد باید کنترل بیشتری نسبت به رسانه‌ها داشته باشند تا تأثیرات مثبت آن را تقویت نموده و از تأثیرات منفی آن بکاهند. سواد رسانه‌ای سبب برقراری ارتباطی متفکرانه و آگاهانه با رسانه‌ها و نیز به وجود آمدن نگاهی دقیق، نقاد و تحلیلی به پیام‌های رسانه‌ای در مخاطبان می‌شود. با سواد رسانه‌ای می‌توان انواع رسانه‌ها و انواع تولیدات آن‌ها را شناخت و از یکدیگر تفکیک و شناسایی کرد و از حالت انفعالی و مصرفی صرف خارج شد. سواد رسانه‌ای کمک می‌کند تا افراد از سفره‌ی رسانه‌ها به گونه‌ای هوشمندانه و مفید بهره‌مند شوند (فاطمی، ۱۳۹۷). در نتیجه دانشجویانی که دارای سواد رسانه‌ای هستند در برخورد با مسائل پیچیده با گذراندن وقت مناسب به حل مسئله می‌پردازند؛ به راحتی اندیشه‌های خود را بیان می‌کنند و با سهولت در ارتباط با موضوعات مختلف صحبت می‌کنند. این افراد از حضور در کلاس درس لذت می‌برند، دیر برآشفته می‌شوند و در کلاس با انگیزه و با اعتماد به نفس مشارکت می‌کنند (میرانی سرگزی و همکاران، ۱۳۹۹). برای اینکه یادگیرندگان بدانند از رسانه‌ها چگونه، چه وقت و به چه مقدار استفاده کنند، نیاز به کسب سواد رسانه‌ای دارند تا به شناسایی، تجزیه و تحلیل و استفاده مؤثر از اطلاعات به صورت آگاهانه و با دیدی انتقادی بپردازند و اطلاعات مورد نیاز خود را کسب کنند. این مهارت‌ها سبب می‌شود تا دانشجویان به طور صحیح از رسانه‌ها در جهت یادگیری مطلوب و اثربخش استفاده کنند و پیشرفت تحصیلی و رضایت تحصیلی بیشتری را تجربه کنند.

آزمون فرضیه سوم نشان می‌دهد که بین سواد رسانه‌ای و سبک‌های یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش زاهدی نوقابی و همکاران (۱۳۹۶)، ترکمان و همکاران (۱۳۹۵) و فراهانی (۱۳۹۵) مبنی بر اینکه بین سواد اطلاعاتی دانشجویان با سبک‌های یادگیری رابطه معنادار وجود دارد، همسو است، اما با پژوهش Quintanal

(2017) مبنی بر اینکه ارتباط روشنی بین سبک یادگیری و سواد رسانه شناسایی نشده است، همسو نیست. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که سبک‌های یادگیری، شیوه‌هایی هستند که مشخص می‌کنند هر شخص چگونه اطلاعات جدید را دریافت، پردازش و نگهداری کرده است. زمانی که افراد به سبک یادگیری خود پی می‌برند، می‌توانند این شیوه را (دریافت، پردازش و ذخیره اطلاعات) با مهارت‌های سواد اطلاعاتی (تشخیص، شناسایی، ارزیابی و استفاده از اطلاعات) تطبیق دهند و از این مهارت‌ها به‌منظور افزایش آگاهی و توانایی خود استفاده و نسبت به قبل با استرس کمتر، سرعت بالاتر و تمرکز بیشتر به رفع نیاز اطلاعاتی خود اقدام کنند. در واقع، این ویژگی مثبتی برای فراگیران در رسیدن به موفقیت های تحصیلی در مقایسه با کسانی است که مهارت‌های سواد اطلاعاتی را بدون توجه به سبک یادگیری خود به دست می‌آورند (Fang, 2002)، به نقل از ترکمان و همکاران، (۱۳۹۵). سواد رسانه‌ای توانایی دسترسی به اطلاعات، تحلیل، ارزشیابی و ایجاد پیام را برای افراد به وجود می‌آورد. افراد با سواد رسانه‌ای می‌توانند پیام‌های موجود در رسانه‌های متنوع دیداری، شنیداری، نوشتاری و غیره را کشف و درک کنند. افراد در درک و دریافت اطلاعات از یکدیگر متفاوت هستند، برخی از طریق دیدن، برخی شنیدن و برخی از طریق لمس و آزمایش کردن اطلاعات را درک می‌کنند. بنابراین یادگیرندگانی که توانایی بهره‌مندی درست و مناسب از اطلاعات رسانه‌ها را داشته باشند، می‌توانند با توجه به تفاوت‌های فردی خود با دیگران، از سبک‌های یادگیری مناسب در دریافت منابع درسی الکترونیکی خود بهره‌گیرند و هر چه دانشجویان فرایند دریافت و تحلیل و ارزشیابی پیام‌ها و اطلاعات رسانه‌ای را با سهولت بیشتری انجام دهند، از سبک‌های بهتری برای یادگیری استفاده خواهند کرد.

آزمون فرضیه چهارم تحقیق نشان می‌دهد که سواد رسانه‌ای از طریق سبک‌های یادگیری با رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های زاهدی نوقابی و همکاران (۱۳۹۶) مبنی بر این که آموزش سواد اطلاعاتی و سواد رایانه‌ای بدون توجه به سبک یادگیری دانشجویان اثربخش نخواهد بود، مطابقت دارد؛ اما با نتایج تحقیق Quintanal (2017) در این خصوص که ارتباط روشنی بین سبک یادگیری و سواد رسانه شناسایی نشد، همسو نیست. علاوه بر این، یافته‌های این تحقیق در مورد تأثیر مثبت و معنادار سبک‌های یادگیری بر رضایت تحصیلی با تحقیقات Dashtaki و همکاران (2020)،

ضرایبان (۱۳۹۸)، alBayat (2020) و Kim (2018) مطابقت دارد؛ اما با نتایج پژوهش Wu (2014) و Usman and Chairani (2020) که دریافتند بین سبک یادگیری دانشجویان و رضایت تحصیلی رابطه‌ای وجود ندارد، همسو نیست. در خصوص تأثیر مثبت و معنادار سواد رسانه‌ای بر رضایت تحصیلی که در این تحقیق به دست آمد، این بخش از یافته‌ها با تحقیقات حسین تبار و بریمانی (۱۳۹۸) و شیخ‌الاسلامی و وحدت (۱۳۹۷) هماهنگ است، زیرا این پژوهشگران در مطالعه خود دریافتند که هر چه سواد اطلاعاتی دانشجویان در دانشگاه بیشتر باشد، رضایت تحصیلی آنان بیشتر می‌شود. با توجه به این که یافته‌های این فرضیه حاکی از تأثیر مثبت سواد رسانه‌ای و سبک‌های یادگیری در افزایش رضایت تحصیلی دانشجویان است، در تبیین این یافته می‌توان گفت که نداشتن سواد رسانه، باعث عدم لذت از یادگیری، کمبود اعتماد به نفس، عصبانیت، اضطراب، شرم، ناامیدی و خستگی می‌شود و در این صورت توانایی ایده پردازی در افراد کاهش می‌یابد. بالعکس داشتن سواد رسانه‌ای باعث ایجاد انگیزه، افزایش یادگیری، امیدواری، غرور و افزایش ابتکار و ایده‌های نو در افراد می‌شود (میرانی سرگزی و همکاران، ۱۳۹۹). دانشجویان با سواد رسانه‌ای قادر به کشف پیام‌های پیچیده موجود در محتوای تلویزیون، رادیو، روزنامه‌ها، مجلات، کتاب‌ها، اینترنت و سایر رسانه‌های مستقل خواهند شد. همچنین با سواد رسانه‌ای می‌توانند رسانه‌های خود را ایجاد کرده و در شکل‌گیری فرهنگ رسانه‌ای مشارکت فعال داشته باشند، این امر سبب می‌شود از حالت مصرفی خارج شده و از رسانه‌ها به صورت هوشمندانه بهره‌مند شوند. سواد رسانه‌ای می‌تواند به یادگیرندگان کمک کند تا چگونگی ایجاد پیام‌های رسانه‌ای را درک کنند، آنچه رسانه‌ها می‌خواهند ما را به باور آن برسانند تشخیص بدهند، بتوانند اطلاعات غلط و دروغ‌های رسانه‌ای را تشخیص بدهند، قسمتی از داستان را که کتمان می‌شود کشف کنند، پیام‌های رسانه‌ای را بر اساس تجربیات خود، باورها و ارزش‌هایشان ارزیابی کنند و پیام‌های رسانه‌ای خود را طراحی، ایجاد و توزیع کنند (حکیم زاده، ۱۳۹۷). دانشجویان رسانه‌های متعددی در جهت یادگیری بهتر در اختیار دارند و به‌طور فعال از رسانه‌ها برای تطبیق با یادگیری خود استفاده می‌کنند. این امر منجر به تغییرات پیچیده‌تر و نوآورانه‌تر سبک‌های یادگیری دانشجویان می‌شود. رسانه‌ها سبک‌های یادگیری را تحت تأثیر قرار می‌دهند. یادگیرندگان با داشتن سواد رسانه‌ای می‌توانند از رسانه‌ها هوشمندانه استفاده کنند و سبک‌های یادگیری خود را بهبود ببخشند (Zacharis, 2011). درک و فهم سبک‌های

یادگیری با توجه به ظهور و رواج رسانه‌ها و فناوری‌های جدید در فرآیند آموزش و یادگیری و ضرورت به کارگیری حواس گوناگون توسط فراگیر، به کاهش سطح یأس و نارضایتی دانشجویان کمک می‌کند و روش‌های ارائه آموزش را بهبود می‌بخشد (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۵). دانشجویان با داشتن سواد رسانه‌ای می‌توانند از رسانه‌های متنوع به صورت مفید و مؤثر برای مسائل تحصیلی، شخصی و شغلی خود استفاده کنند. همچنین نسبت به این موضوع که با کدام‌یک از رسانه‌ها احساس راحت‌تری برای دریافت اطلاعات دارند که در تسهیل یادگیری برایشان مفیدتر باشد، شناخت پیدا می‌کنند. در نتیجه می‌توانند سبک یادگیری بهتری را متناسب با ترجیح خود برای یادگیری اثربخش مورد استفاده قرار دهند و رضایت بیشتری از تحصیل کسب کنند.

با توجه به تأیید فرضیه ویژه اول مبنی بر این که بین سبک‌های یادگیری و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد؛ پیشنهاد می‌شود: دانشجویان با مطالعه مقالات و کتب منتشر شده در خصوص انواع سبک‌های یادگیری و چگونگی شناخت آنان، نسبت به ترجیح یادگیری خود آگاه شوند. تا بتوانند در برخورد با مسائل راحت‌تر عمل کنند و برای یادگیری از محتوای آموزشی متناسب با سبک یادگیری‌شان استفاده کنند. همین‌طور بتوانند بر محتوا و روش‌های آموزشی ارائه شده توسط مدرس که منطبق بر سبک یادگیری‌شان است تمرکز کنند تا یادگیری مطلوب اتفاق بیفتد و پیشرفت و رضایت تحصیلی بیشتری را تجربه کنند. با توجه به تأیید فرضیه ویژه دوم مبنی بر این که بین سواد رسانه‌ای و رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد؛ پیشنهاد می‌شود: دانشجویان در کارگاه‌ها و سمینارهایی که در خصوص سواد رسانه‌ای برگزار می‌شود، شرکت کنند تا با ارتقای سواد رسانه‌ای خود بتوانند از رسانه‌ها درست و به جا در جهت تسهیل یادگیری استفاده کنند و رضایت تحصیلی بهتری را کسب کنند.

با توجه به تأیید فرضیه ویژه سوم مبنی بر این که بین سواد رسانه‌ای و سبک‌های یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد؛ پیشنهاد می‌شود: با استفاده از انتخاب و بینارهای مناسب آنلاین به آموزش سواد رسانه‌ای بر پایه‌ی سبک‌های یادگیری دانشجویان اقدام شود.

با توجه به تأیید فرضیه ویژه چهارم مبنی بر این که سواد رسانه‌ای از طریق سبک‌های یادگیری با رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه دارد؛ پیشنهاد می‌شود: از اسلایدهای آموزشی در کنار فیلم‌های آموزشی و به کارگیری روش تبدیل کردن محتوا به شکل و نمودار در

فضای آموزشی از طریق رسانه‌های برخط و از راه دور استفاده شود که می‌تواند گزینه‌های متعدد یادگیری شنیداری، سمعی و جنبشی را برای دانشجویان به کار گیرد که این کار در نهایت به معنی رضایت تحصیلی بالاتر برای دانشجویان خواهد بود.

منابع

- ادراکی، میترا، رامبد، معصومه و عبدلی، روح اله. (۱۳۹۰). ارتباط رضایت از تحصیل با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱(۱)، ۳۲-۳۹.
- باقیانی مقدم، محمدحسین احرامپوش، محمدحسن رحیمی، بهمن امینیان، امیرحسین و آرام، محمد. (۱۳۹۰). بررسی وضعیت افسردگی در بین دانشجویان دانشکده‌های بهداشت و پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۸۷. *مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد*، ۶(۱)، ۱۷-۲۴.
- ترکمان آرزو، اسمعیلی گیوی، محمدرضا حکیم زاده، رضوان و حاصل داود. (۱۳۹۵). بررسی نقش واسطه‌ای سواد اطلاعاتی در ارتباط بین سبک یادگیری با عملکرد تحصیلی. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۵۱(۴)، ۶۹-۹۲.
- حسام، مسلم و ثناگو، اکرم. (۱۳۹۱). رابطه افت تحصیلی با رضایت تحصیلی و برخی عوامل در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان. *مجله توسعه پژوهش در پرستاری و مامایی*، ۹(۲)، ۹۰-۹۶.
- حسین تبار. مهرداد و بری‌مانی، ابوالقاسم. (۱۳۹۸). رابطه بین سواد اطلاعاتی و سرمایه اجتماعی با رضایت تحصیلی دانشجویان. *فصلنامه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۱۰(۱)، ۸۱-۹۹.
- حکیم زاده، پدرام. (۱۳۹۷). *سواد رسانه‌ای*. تهران: شهر پدرام.
- خدابنده صدیقه، درتاج فریبرز، اسدزاده حسن، فلسفی نژاد محمدرضا و ابراهیمی قوام، صغری. (۱۳۹۳). نقش سبک‌های یادگیری در تبیین انگیزه‌ی پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر. *دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۲(۳)، ۵۵-۶۷.
- رحیمی، چنگیز. (۱۳۹۳). تفاوت‌های فردی از نظر سبک یادگیری و موفقیت تحصیلی در دانشجویان. *فصلنامه شخصیت و تفاوت‌های فردی*، ۳(۵)، ۷۹-۱۰۴.
- زاهدی نوقابی، مهدی فتاحی، رحمت‌الله، صالحی فدردی، جواد و نوکاریزی، محسن. (۱۳۹۶). بررسی سبک یادگیری، سواد اطلاعاتی و سواد رایانه‌ای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و واکاوی رابطه میان آن‌ها. *پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۷(۲)، ۲۰۷-۲۳۱.

سلطانی نادیا، پشم فروش، بیتا و خلیلی، مسعود. بررسی سبک‌های یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی آجا. *مجله پیراپزشکی و بهداشت نظامی*، ۱۱(۴)، ۳۰-۳۴.

شریفی، رهنمو مجید، سراجی فرهاد و شریفی رهنمو، سعید. (۱۳۹۷). نیازهای سواد رسانه‌ای دانشجویان دوره کارشناسی. *دو فصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*، ۹(۱۸)، ۷۱-۹۳.

شفیعی، سروستانی مریم، جهانی، جعفر و موسوی پور، سید روح‌الله. (۱۳۹۷). رابطه سبک‌های یادگیری و روحیه پژوهش‌گری دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۰(۱)، ۲۳۰-۲۴۴.

شیخ‌الاسلامی، منصوره و وحدت، رقیه. (۱۳۹۷). رابطه سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی از طریق مشغولیت تحصیلی و پیوند اجتماعی با مدرسه در دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر ارومیه. *مجله روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۲(۴۶)، ۷۱-۹۳.

ضربان، فروزان. (۱۳۹۸). مطالعه تطبیقی سبک‌های یادگیری در دانشجویان دوره‌های یادگیری الکترونیکی و عادی دانشگاه پیام نور و ارتباط آن با رضایتمندی از کیفیت دوره‌های تحصیلی آنان. *فصلنامه ایرانی آموزش از راه دور*، ۱(۴)، ۴۹-۶۰.

عبدلی سلطان احمد، جواد علیزاده، رقیه و حداد، زهرا. (۱۳۹۷). تأثیر آموزش سواد رسانه‌ای بر مهارت‌های تفکر انتقادی دانش‌آموزان. *مطالعات رسانه‌ای*، ۱۳(۴۰)، ۱۱۹-۱۳۴.

فاطمی، محمد. (۱۳۹۷). *تربیت رسانه‌ای در عصر اطلاعات و چالش‌های فراروی آن*. پویش در آموزش علوم انسانی، ۳(۱۱)، ۱۸-۳۴.

فراهانی، زهرا. (۱۳۹۵). *رابطه سبک‌های یادگیری شناختی با سواد اطلاعاتی و فرسودگی تحصیلی در دانشجویان کارشناسی رشته تکنولوژی آموزشی دانشگاه اراک در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته تکنولوژی آموزشی، دانشکده علوم انسانی گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اراک.

فلسفی، سید غلامرضا. (۱۳۹۳). *بررسی رابطه سواد رسانه‌ای با سبک زندگی (مورد مطالعه): نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله دبیرستانی منطقه شش تهران*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شرق.

کاظمی، سید پارسا. (۱۳۹۵). *بررسی رابطه رضایتمندی و سلامت روان در دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی و کارورزی دانشگاه علوم پزشکی زنجان*. پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان زنجان.

مسعودی، رضا، لطیف، مریم مؤمنیان، سمیه کریمی، زینب، شعوری بیدگلی، علیرضا و عباسی، محمد. (۱۳۹۸). مقایسه‌ی میزان استفاده از سبک‌های یادگیری وارک و شیوه‌ی حل مسئله در دانشجویان استعداد درخشان و سایر دانشجویان. *مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی*، ۱۰(۳)، ۱۸۷-۱۹۶.

معتمدی، عبدالله ابراهیمی قوام، صغری اعظمی، یوسف چوپان، حامد و دوستیان، یونس. (۱۳۹۳). مقایسه‌ی سبک‌های یادگیری، سبک‌های مطالعه و مدیریت زمان در دانشجویان ممتاز و غیرممتاز. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۹(۳۳)، ۱-۲۰.

میرانی، سرگزی نرگس، بشارت محمدصادق، عسکری مهتاب و طاهری، ابوالفضل. (۱۳۹۹). رابطه مدیریت سواد رسانه‌ای با هیجان تحصیلی و خلاقیت شناختی دانشجویان دانشگاه شیراز. *فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۱۱(۲)، ۸۵-۱۰۴.

همتی، رضا و صادقی، اسما. (۱۳۹۷). تحلیلی بر فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه اصفهان. *مسائل اجتماعی ایران*، ۹(۲)، ۲۳۳-۲۵۷.

References

- Aliweh, A. M. (2011). Exploring Egyptian EFL students' learning styles and satisfaction with web-based materials. *Calico Journal*, 29(1), 81-99.
- Al Shaikh, A., Aldarmahi, A. A., Ebtehal, A. S., Subahi, A., Ahmed, M. E., Hydrie, M. Z., & Al-Jifree, H. (2019). Learning styles and satisfaction with educational activities of Saudi Health Science University Students. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 14(5), 418-424.
- al-Bayat, M. (2020). Learning Styles in Relation to Satisfaction Level of Blended Learning. *Journal of the Association of Arab Universit for Research in Higher Educatioiesn (الریبیه للبحوث فی التعلیم العالی)*, 40(1), 9.
- Arsyad, S., & Villia, A. S. (2022). Exploring the Effect of Digital Literacy Skill and Learning Style of Students on Their Meta-Cognitive Strategies in Listening. *International Journal of Instruction*, 15(1), 527-546.
- Cheng, F. F., Chiu, C. C., Wu, C. S., & Tsaih, D. C. (2017). The influence of learning style on satisfaction and learning effectiveness in the asynchronous web-based learning system. *Library Hi Tech*, 35(4), 473-489.
- Dantas, L. A., & Cunha, A. (2020). An integrative debate on learning styles and the learning process. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 100017.
- Dhadwal, Y. (2021). Media Literacy: A Prime Need Amid The Covid-19 Pandemic. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, 27(1), 2510-2515.
- Gholipour Mofrad Dashtaki, D., Mohammadi, A., Zolfaghari, M., Imani, S., & Tahmasebian, S. (2020). The Relationship of Satisfaction and Usage of Virtual Learning Facilities with Learning Style in Medical, Health, and Operating Room Students. *Strides in Development of Medical Education*, 17(1), 1-6.
- Hobbs, R. (2019). Media Literacy Foundations. *The International Encyclopedia of Media Literacy*, 1-19.
- Hutabarat, F., Hutabarat, R., & Hutabarat, F. M. (2020). Factor Analysis of Students' Satisfaction with Academic Courses. *Human Behavior, Development and Society*, 21(1), 78-84.

- Isa, N. S. M., Omar, N., Fatzel, F. H. M., Ghazali, Z. M., & Anas, N. (2021). The relationship between students' learning styles and academic performance: Final year accounting students. *EDUCATUM Journal of Social Sciences*, 7(1), 1-9.
- Kim, J. Y. (2018). A study of students' perspectives on a flipped learning model and associations among personality, learning styles and satisfaction. *Innovations in Education and Teaching International*, 55(3), 314-324.
- Kim, J. W., & Baek, S. G. (2020). The longitudinal relationships between undergraduate students' competencies and educational satisfaction according to academic disciplines. *Asia Pacific Education Review*, 1-15.
- Lent, R. W., Singley, D., Sheu, H. B., Gainor, K. A., Brenner, B. R., Treistman, D., & Ades, L. (2005). Social cognitive predictors of domain and life satisfaction: Exploring the theoretical precursors of subjective well-being. *Journal of counseling psychology*, 52(3), 429.
- Lia, S. (2020). *Understanding the Power of Media and the Importance of Media Literacy in the Digital Age* (Doctoral dissertation).
- Lucero, J. C. V., Delgado, R. M., Latorre, M. L. A., & Cruz, J. C. R. (2020). Satisfacción académica ante las prácticas profesionales universitarias. *Revista Electrónica de Psicología Iztacala*, 23(3), 1072-1082.
- Mašić, A., Polz, E., & Bećirović, S. (2020). The relationship between learning styles, GPA, school level and gender. *European Researcher*, 11(1), 51-60.
- Meneghel, I., Martínez, I. M., Salanova, M., & de Witte, H. (2019). Promoting academic satisfaction and performance: Building academic resilience through coping strategies. *Psychology in the Schools*, 56(6), 875-890.
- Quintanal, F. (2017). ¿ Existe relación entre los Estilos de Aprendizaje y la Competencia Mediática? Estudio de caso con estudiantes de física y Química de Bachillerato. *Journal of Learning Styles*, 10(20), 106-130.
- Rusdarti, R. (2019). Determinants of Students Academic Satisfaction of Semarang State University Postgraduate Program. *Educational Management*, 8(2), 131-140.
- UsmanandChairani, F. (2020). The Effect Of Learning Style, Online Participation, And Learning Outcomes On Learning Satisfaction. *Online Participation, And Learning Outcomes On Learning Satisfaction* (July 9, 2020).
- Wang, J. E. N. N. Y. (2013). Education 3.0: Effect learning style and method of instruction on user satisfaction. *European Academic Research*, 1, 5, 755-769.
- Wang, Y. (2021, February). On Learning Styles Based on the Big Data from the Cross-cultural Perspective. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1744, No. 4, p. 042099). IOP Publishing
- Wu, D. C. (2014). Learning Styles and Satisfaction in Distance Education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(4), 112-129.
- Xu, W. (2011). Learning styles and their implications in learning and teaching. *Theory and Practice in language Studies*, 1(4), 413-416.
- Zacharis, N. Z. (2011). The effect of learning style on preference for web-based courses and learning outcomes. *British Journal of Educational Technology*, 42(5), 790-800.

استناد به این مقاله: جهانگیری، اعظم و ابراهیم پور کومله، سمیرا. (۱۴۰۱). بررسی نقش واسطه‌ای سبک‌های

یادگیری در ارتباط بین سواد رسانه‌ای با رضایت تحصیلی دانشجویان فناوری آموزش و یادگیری، ۵(۱۶)، ۲۷-۴۹.

doi: 10.22054/jti.2022.64364.1341

Technology of Instruction and Learning is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.